

”MURKKUNEUVOLA”

Projektisuunnitelma vuosille 2011–2015

Varsinais-Suomen
LASTENSUOJELUJÄRJESTÖT RY

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	3
2. TAUSTA JA TARVE	4
2.1. Nuoruusikä elämänvaiheena ja vanhemmuuden haasteet	4
2.2. Nuorten hyvinvointi Varsinais-Suomessa	5
2.3. Yhteydet kansallisiin ohjelmiin ja strategioihin	6
3. HANKKEEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	7
4. HANKKEEN TOTEUTTAMINEN	8
5. KOHDERYHMÄT JA HYÖDYNSAAJAT	9
6. TAVOITELTAVAT VAIKUTUKSET	10
7. YHTEISTYÖKUMPPANIT	10
8. VIESTINTÄ	12
9. RISKIEN HALLINTA	12
10. SEURANTA JA ARVIOINTI	14
11. TULOKSET JA TUOTOKSET	14
12. TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN	15
13. HANKKEEN JOHTAMINEN JA HENKILÖSTÖ	15
13.1. Hankkeen johtaminen	15
13.2. Hankkeen henkilöstö	15
14. HANKKEEN TALOUS	16
15. HANKKEEN AIKATAULU JA VAIHEISTUS	17
LÄHTEET	18

1. JOHDANTO

Murrosikä on nuoren elämässä kehitysvaihe, joka saattaa myös vanhemmat uusien ja erilaisten haasteiden eteen. Murrosikäisten vanhemmat tarvitsevat tukea rakentaakseen uudenlaisen suhteen itsenäistyvän lapsensa kanssa. Yhteiskunnallisen rakennemuutoksen myötä luonnollinen yhteisöllinen tuki on vähentynyt ja vanhemmat ovat jääneet yksin kasvatustehtävässään. Nykypäivän vanhemmuuden taidot ovat erilaisia kuin vielä muutama vuosikymmen sitten. Näiden uusien taitojen löytämiseen ja vahvistamiseen tarvitaan uusia, erilaisia toimintatapoja.

"Murkkuneuvola" on uusi, innovatiivinen varhaisen tuen toimintamalli, jossa järjestöjen ja kuntien ammattilaiset toimivat yhdessä nuorten ja heidän vanhempiensa kanssa perheiden auttamiseksi. Vastaavaa toimintaa ei ole järjestetty missään muualla. "Murkkuneuvolan" toiminta kokoaa yhteen saman katon alle usean eri järjestön ja kuntien ehkäisevää työtä asiakaslähtöiseksi toimivaksi kokonaisuudeksi. Järjestöjen tavoitteena on kehittää Perhetalo Heidekenistä ehkäisevän työn keskus, jonka toimintaan "Murkkuneuvola" sopii erinomaisesti.

"Murkkuneuvolan" asiakkaita ovat sekä nuoret että vanhemmat riippumatta sukupuolesta ja asuinpaikasta. Erilaiset perheet saavat tukea, kannustavaa ohjausta ja neuvontaa vanhemmuuden taitoihin sekä riittävän hyvään vanhemmuuteen. Vanhempien ja murrosikäisen nuoren keskinäistä suhdetta ja vanhemmuutta tuetaan varhaisessa vaiheessa matalan kynnyksen periaatteella ennen ristiriitojen kärjistymistä. Vanhemmat saavat tukea murrosikäisen lapsen kasvatukseen ja tietoa murrosikään liittyvistä kehitystehtävistä. "Murkkuneuvolaan" voi hakeutua itsenäisesti, ilman lähetettä tai kuntien ammattilaisten ohjaamana. "Murkkuneuvola" kohtaa nuoret ja heidän vanhempansa kasvokkain Perhetalo Heidekenin toimipisteessä ja hankkeen pilottikouluissa. Keskustelukäyntien lisäksi nuorille ja vanhemmille voidaan tarjota vertaistukea ja järjestää eri teemoihin keskittyviä kasvatusiltoja.

"Murkkuneuvola"-toiminnassa toteutuu asiakaslähtöisyys, jossa nostetaan esiin vahvuudet ja voimavarat sekä vanhemmuuden ilo ongelmakeskeisyyden sijaan. Perhetalo Heideken on konkreettinen paikka, jossa nuorten ja vanhempien tarpeet ja tavoitteet sekä monipuoliset palvelut kohtaavat.

Järjestöjen sitoutuminen tulosten ja toimintamallin käyttöönottoon on luontevaa, koska "Murkkuneuvola" toiminta liittyy keskeisesti lastensuojelujärjestöjen perustoimintaan ja yhdistää eri toimijoiden osaamisen ja asiantuntemuksen. Toimintamalli on sovellettavissa valtakunnallisesti. Nuorten tukeminen kohdistuu kolmeen keskeiseen osioon: työllistymiseen, kouluttautumiseen ja perheeseen nuoren kasvuympäristönä. Varsinais-Suomessa on jo olemassa järjestöjen ja kunnan kumppanuuteen perustuva toimintakulttuuri, joka antaa erinomaiset mahdollisuudet uusien innovatiivisten yhteistyökäytäntöjen kokeiluun ja käyttöönottoon.

2. TAUSTA JA TARVE

2.1 Nuoruusikä elämänvaiheena ja vanhemmuuden haasteet

Nuoruusikä on siirtymävaihe aikuisuuteen, jonka tärkein tehtävä on itsenäistyminen. Oman identiteetin rakentamisen kehitysvaihe on herkkä ja haavoittuva. Yksi nuoruuden kehitystehtävä on uudenlaisen suhteen luominen vanhemman ja nuoren välille, mihin tarvitaan vanhemman ja nuoren välistä vuorovaikutusta. Murrosikään voi liittyä piirteitä, joihin reagoiminen oikeanlaisella tavalla on tärkeää nuoruuden kasvu- ja kehitystehtävän kannalta. Nuoren hyvinvoinnin edellytys on, että hän saa kehitysvaiheeseensa nähden riittävää huolenpitoa ja että aikuisten tuki on riittävää ja konkreettista.

Vanhemmat tarvitsevat nuoren kehityskriisiin suhtautumisessa tukea, jossa korostuu aito ja kunnioittava kohtaaminen sekä vanhemmuuden arvostus. Tärkeää nuoren kasvussa ja kehityksessä on, että nuori oppii tunnistamaan, hallitsemaan, käsittelemään ja ilmaisemaan kuormittavia tunteita relevantilla tavalla. Tähän hän tarvitsee vanhemmilta turvallisen ilmapiirin, rajat ja mahdollisuuden harjoitella tunteiden ilmaisua.

Vanhemman ja murrosikäisen nuoren keskinäistä suhdetta ja vanhemmuutta on tärkeää tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ennen kuin ristiriidat kotona kärjistyvät. Parasta on tukea vanhempia jo ennen kuin heidän lapsensa saavuttaa murrosiän, mutta usein tilanteeseen havahdutaan vasta kun ristiriidat kotona tai koulussa alkavat tai kun vanhemmat itse kokevat keinottomuutta ja neuvottomuutta omassa kasvatustehtävässään.

Lapsuuden ja nuoruuden aikana luodaan perusta aikuisiän elämänhallinnan eli koherenssin tunteelle. Vahva elämänhallinta liittyy optimismiin, toiveikkuuteen, itsetuntoon, sinnikkyYTEEN, hyvän olon tunteeseen, elämän laatuun ja myönteisiin tunteisiin. Oman elämän kokeminen hallittavana ja jäsentyneenä tekee mahdolliseksi nuoren kasvamisen oman elämänsä vastuulliseksi asiantuntijaksi.

Opettajalta saadun tuen ja luokan ilmapiirin on todettu olevan yhteydessä nuorten kokemaan terveyteen ja elämänhallintaan. Tutkimuksen (Honkinen) mukaan kuitenkin suurin osa 12-vuotiaista tunsi, ettei opettajalta saatu riittävästi tukea. Näin ollen kodin merkitys elämänhallinnan tunteen vahvistamisen tärkeänä viitekehyksenä korostuu. Yhteisöllisyyden, sosiaalisen tuen ja turvallisuuden tunteet ovat merkittäviä elämänhallinnan tunteen vahvistajia.

Nykyisin nuorisokulttuuri muuttuu nopeasti ja on erilainen kuin mitä se oli nykyajan nuorten vanhemmilla. Murrosikään liittyy jatkuvasti kasvava kuilu fyysisen ja psykososiaalisen puberteetin välissä (Nuorten konsensuskokous, Karlsson, L.). Muutokset asettavat haasteita niin nuorille itselleen kuin heidän vanhemmilleenkin. Omasta nuoruudesta poikkeavat tekijät voivat aiheuttaa vanhemmille hämmennystä ja neuvottomuutta erilaisissa arjen tilanteissa. Puberteetti on aikaistunut, mikä saattaa yllättää vanhemmat ja voi tehdä kuilun fyysisen ja psykososiaalisen kehityksen välille.

Erilaiset nivelvaiheet, esimerkiksi siirtyminen alakoulusta yläkouluun ja yhtenäisestä perusopetuksesta jatko-opintoihin tai töihin ovat nuorille ja heidän perheilleen monesti kuormittavaa aikaa. He tarvitsevat muutosvaiheisiin kannustavaa tukea ja ohjausta sekä vahvistusta omiin valintoihinsa. Yhteiskunta asettaa vaatimuksia löytää oma paikka ja ammatti mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, mikä luo paineita yhtä nuoremmille koululaisille ja opiskelijoille. Epävarmuus omasta tulevaisuudesta kuormittaa ja vaikuttaa nuoren hyvinvointiin ja jaksamiseen arjessa. Nuorisotyöttömyys on kasvanut ja tilanteen ennustetaan vielä pahenevan lähiaikoina. Tilanne edellyttää, että nuorille annetaan enemmän tukea heidän siirtymävaiheisiinsa ja tulevaisuuden suunnitteluun. Nuorten voimavarojen ja vahvuuksien vahvistaminen ja esiin nostaminen sekä erilaisten vaihtoehtojen kirkastaminen ovat merkittäviä apukeinoja nuoren tulevaisuuden suunnittelussa. Kouluissa oppilaanohjauksella on merkittävä

asema, mutta erityisesti kotoa saadulla esimerkillä ja tuella on suuri vaikutus nuoren valintoihin ja päätöksiin. Nuoren omaa roolia itseään koskevissa päätöksissä on vahvistettava ja toisaalta on uskallettava vastuullistaa heitä omista tulevaisuuden valinnoissaan.

2.2 Nuorten hyvinvointi Varsinais-Suomessa

Tuoretta tietoa varsinaissuomalaisten nuorten hyvinvoinnista on saatavilla uusimmasta kouluterveyskyselystä (2009) ja Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen tuottamasta Nuoret Luupin alla – tutkimuksesta (2009). Kouluterveyskysely on tehty Varsinais-Suomessa joka toinen vuosi vuodesta 1999 alkaen 8. ja 9. luokan oppilaille sekä lukion 1. ja 2. luokan oppilaille. Vuonna 2009 mukana olivat ensimmäistä kertaa myös ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

Kouluterveyskyselyn mukaan nuorten hyvinvoinnissa on tapahtunut viime vuosina sekä positiivista että negatiivista muutosta. Myönteisinä asioina voidaan nähdä päivittäin tupakoivien osuuden pieneneminen ja humalahakuisen juomisen väheneminen. Huolestuttavaa on, että lähes 40 prosenttia vanhemmista on tietämättömiä lastensa viikonloppuiltojen viettopaikasta Varsinais-Suomessa. Myös niiden oppilaiden osuus, jotka menevät nukkumaan kouluiltoina klo 23 jälkeen, on lisääntynyt vuosittain. Lukiolaisista kolmanneksella oli viikoittain niska- ja hartiakipuja ja saman verran 8. ja 9. luokan oppilaista kärsi viikoittain päänsärystä. Keskivaikeaa tai vaikeaa masentuneisuutta sekä koulu-uupumusta koki kymmenesosa varsinaissuomalaisista yläkoululaisista ja lukiolaisista.

Nuoret Luupin alla on tutkimus, joka on tehty varsinaissuomalaisille 6. ja 9. luokkalaisille lapsille ja nuorille vuonna 2009. Tutkimus tuotti tietoa lasten ja nuorten arjesta. Tutkimuksen mukaan varsinaissuomalaisista 6. ja 9. luokkalaisista vain pieni osa kokee koulun ilmapiirin hyväksi. Jollakin tapaa vihamieliseksi koulunsa kokee kolmannes ja oppitunnit koetaan rauhottomiksi. Varsinaissuomalaiset nuoret kokevat, että opettajat kuuntelevat heitä 6. luokalla enemmän mitä yläkoulussa. Nuoret puhuvatkin huolistaan ja ongelmistaan useimmiten vanhemmilleen, kavereilleen ja sisaruksilleen. Varsinaissuomalaiset nuoret puhuvat huolistaan, mutta muille kuin koulun kuraattoreille, terveydenhoitajille tai opettajille. Huolestuttavaa on se, että vanhempien ja nuorten yhdessä vietetty aika on vähäistä ja sen määrä vähenee iän myötä. Nuoret puhuvat huolistaan, mutta yhteinen aika ja tilanteet keskusteluille ovat satunnaisia.

Perhe on varsinaissuomalaisille nuorille toiseksi tärkein tiedon lähde, tärkein ja helpoksi koettu on Internet. Yläkouluikässä harrastaminen ja liikunta vähenevät vapaa-ajalla ja tilalle tulevat erilaiset viihdemediat. Tutkimustulokset osoittavat, että nuorten ”ruutu-aikaa” on puolella nuorista vähintään kaksi tuntia päivässä ja se lisääntyy koko ajan. Varsinaissuomalaisten nuorten ruokailutottumuksissa on parantamisen varaa ja lisäksi heillä on tutkimuksen mukaan paljon erilaisia univaikeuksia ja sitä kautta väsymystä. Ei ole kuitenkaan selvitetty, johtuvatko vaikeudet ulkoisista tekijöistä kuten koulumaailmasta vai onko kyseessä lasten ja nuorten elämäntavat, esimerkiksi valvominen tietokoneen tai television edessä.

Varsinaissuomalaiset lapset ja nuoret pitävät tärkeänä itsenäisyyttä, mahdollisuutta päättää itseään koskevista asioista ja tyytyväisyyttä itseensä. Puolelle tutkimuksen 6. ja 9. luokkalaisista oli myös tärkeää sosiaalinen hyväksyntä eli se, että muut pitävät minusta. Varsinais-Suomessa kuten muuallakin Suomessa keskimäärin lapset ja nuoret uskovat myönteisesti tulevaisuuteensa. Työ, oma koti ja perhe kuuluvat ensisijassa nuorten tulevaisuuden toiveisiin.

2.3 Yhteydet kansallisiin ohjelmiin ja strategioihin

Hankkeen tavoitteet ovat monelta osin yhteneväisiä **RAY:n avustusstrategian** tavoitteiden kanssa. Hanke kehittää asiakaslähtöistä palvelujärjestelmää ja toteuttaa varhaisen tuen ja matalankynnyksen toimintaa 12–18-vuotiaille lapsille, nuorille ja vanhemmille järjestöjen, kuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa yhteistyössä. Hanke edistää myös lasten, nuorten ja vanhempien hyvinvointia ja osallistumismahdollisuuksia sekä ehkäisee nuorten sosiaalista ja taloudellista syrjäytymistä ja puuttuu varhain havaittuihin riskitekijöihin. RAY edistää aktiivisesti järjestöjen keskinäisen yhteistyön kehittymistä kohderyhmien ollessa samanlaisia. Perhetalo Heidekenin ”Murkkuneuvolassa” tämä tavoite konkretisoituu järjestön yhteisesti ylläpitämässä avoimessa vastaanotto toiminnassa ja siihen liittyvässä vanhempainryhmä- ja vertaistukitoiminnassa.

RAY suuntaa avustuskaudella 2008–2011 painopistelinjaustensa mukaisesti rahoitusta erilaisten tapaamis- ja kohtaamispaikkojen ylläpitoon, vapaaehtois- ja vertaistoimintaan sekä toimintakyvyn ylläpitämiseen. RAY suuntaa tukeaan myös hankkeille, jotka niveltyvät käynnissä oleviin valtakunnallisiin kehittämisprosesseihin kuten esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön Kaste-ohjelmaan. Varsinais-Suomessa toteutetaan **Kaste-ohjelmaan liittyvää Länsi-Suomen Remontti-hanketta**, jonka yleiseen osioon järjestön Yhdessä enemmän-hanke (2009–2011) linkittyy lastensuojelulain edellyttämien hyvinvointisuunnitelmien laatimisen ja niihin liittyvän tiedonkeruun osalta. ”Murkkuneuvola”-hanke puolestaan niveltyy Remontti II:n Turun Nuorisopilotti -hankkeeseen, jossa kouluterveydenhuollon koordinoimana kehitetään vanhempainiltatoimintamallia Turun Lyseon ja Kastun pilottikouluissa. Ko. koulut tulevat olemaan tämän hankkeen yhteistyökouluja, joissa lapset, nuoret ja vanhemmat saavat varhaista tukea ja ohjausta erilaisiin elämäntilanteisiinsa ja saavat tietoa Perhetalo Heidekenin ”Murkkuneuvolan vapaaehtoistyöstä, vertaistoiminnasta, vanhempainryhmistä ja muista perhettä tukevista järjestölähtöisistä palveluista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa Kaste -ohjelmassa vuosille 2008–2011 todetaan, että asiakkaan kannalta aidosti yhtenäinen palvelukokonaisuus toteutetaan sovittamalla yhteen eri ammattilaisten, hallintokuntien, järjestöjen ja yksityissektoreiden ja kuntien työtä. (STM 30.1.2008). Ohjelma haastaa lasten, nuorten ja lapsiperheiden parissa toimivat yhteisiin talkoisiin, jotta asiakkaat voisivat asioida oikea-aikaisesti heidän tarpeitaan vastaavissa ja heille räätälöidyissä palveluissa. Länsi-Suomen Remontti-hankkeen tavoitteena on asiakkaan osallisuuden lisääminen, varhainen tukeminen ja ennaltaehkäisy sekä palvelurakenteiden kehittäminen. Tarkoituksena on tuoda lasten ja nuorten tarvitsemat palvelut heidän normaaliin kehitysympäristöönsä, niin että lapset, nuoret ja perheet tulevat kuulluiksi ja autetuiksi oikea-aikaisesti ja saavat tarpeenmukaisia palveluja.

Turun kaupungin ja lastensuojelujärjestöjen strategiseen kumppanuuteen perustuva **Lasten, nuorten ja perheiden talo-hanke** toteutti vuonna 2009 kouluikäisten lasten ja nuorten palvelujen **kehittämisfoorum**in, johon osallistui monipuolisesti lasten ja nuorten parissa työskenteleviä ammattilaisia ja esimiehiä. Kehittämisfoorumissa (2009) ennaltaehkäisevän toiminnan puute koettiin suurimpana ongelmana. Matalan kynnyksen periaatteella toteutettuja palveluja ei ole saatavilla tarpeeksi kouluikäisille lapsille, nuorille ja heidän vanhemmilleen. Kehittämisfoorumin toimenpide-ehdotukset on otettu käyttöön laadittaessa **Turun lasten ja nuorten hyvinvointiohjelmaa** ja tulevat olemaan osa lasten ja nuorten prosessin kehittämistoimintaa tulevina vuosina.

”Murkkuneuvola”-hankkeessa kootaan seuranta- ja tutkimustietoa lasten ja nuorten hyvinvoinnin kehityksestä ja arjessa selviämisestä heidän itsensä kokemina. **Hallitusohjelman** Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin politiikkaohjelmassa kiinnitetään huomiota lapsivaikutusten arvioinnin tarpeeseen sekä tiedontuottamiseen lasten ja nuorten hyvinvoinnista. Myös Opetusministeriön asettama kehittämissuunnitelma (2010) on laatinut toimenpide-ehdotukset hallinnon rakenteiden kehittämisestä vastaamaan lasten ja nuorten kasvamisen ja hyvinvoinnin kokonaisvaltaiseen hoitamiseen varhaislapsuudesta työelämään. Samassa

yhteydessä he korostavat hyvinvointisuunnitelmien ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelman vuorovaikutusta ja lapsivaikutusten arvioinnin kehittämistä.

Hallitusohjelmassa painotetaan ehkäisevää työtä ja varhaista puuttumista ja Suomea lapsiystävällisenä maana, jossa tuetaan lasten, nuorten ja perheiden arjen hyvinvointia, vähennetään syrjäytymistä, lisätään lasten ja nuorten osallistumista ja kuulemista sekä lasten oikeuksista tiedottamista. Näihin samoihin haasteisiin Perhetalo Heidekenille perustettava ”Murkkuneuvola -hanke” pyrkii pureutumaan seuraavien vuosien aikana. **Järjestön 3-vuotissuunnitelman** tavoitteiden mukaisesti Perhetalo Heidekenin rooli järjestöjen ehkäisevän lastensuojelun osaamis- ja kehittämiskeskuksena vahvistuu merkittävästi ”Murkkuneuvola”-toiminnan kautta. Visiona on, että Perhetalo Heideken on avoin ja näkyvä perhetalo, joka toimii monipuolisesti lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyväksi. Perhetalosta lapset, nuoret ja vanhemmat saavat asiantuntevaa tietoa, neuvontaa ja ohjausta elämän eri vaiheisiin ja arjen tilanteisiin.

3. HANKKEEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Hankkeen tarkoituksena on pysyvän muutoksen aikaansaaminen lasten, nuorten ja heidän perheidensä ehkäisevien ja varhaisen tuen palvelujen järjestämisessä ja toimintatavoissa. Hanke edistää ja tukee 12–18 -vuotiaiden lasten ja nuorten psykososiaalista kehitystä, hyvinvointia ja perusturvallisuutta heidän kehitysympäristöissään ja ehkäisee nuorten syrjäytymistä. Hankkeessa tuetaan vanhempia kasvatustehtävässään, vahvistetaan vanhemmuutta ja olemassa olevia voimavaroja.

Päätavoite

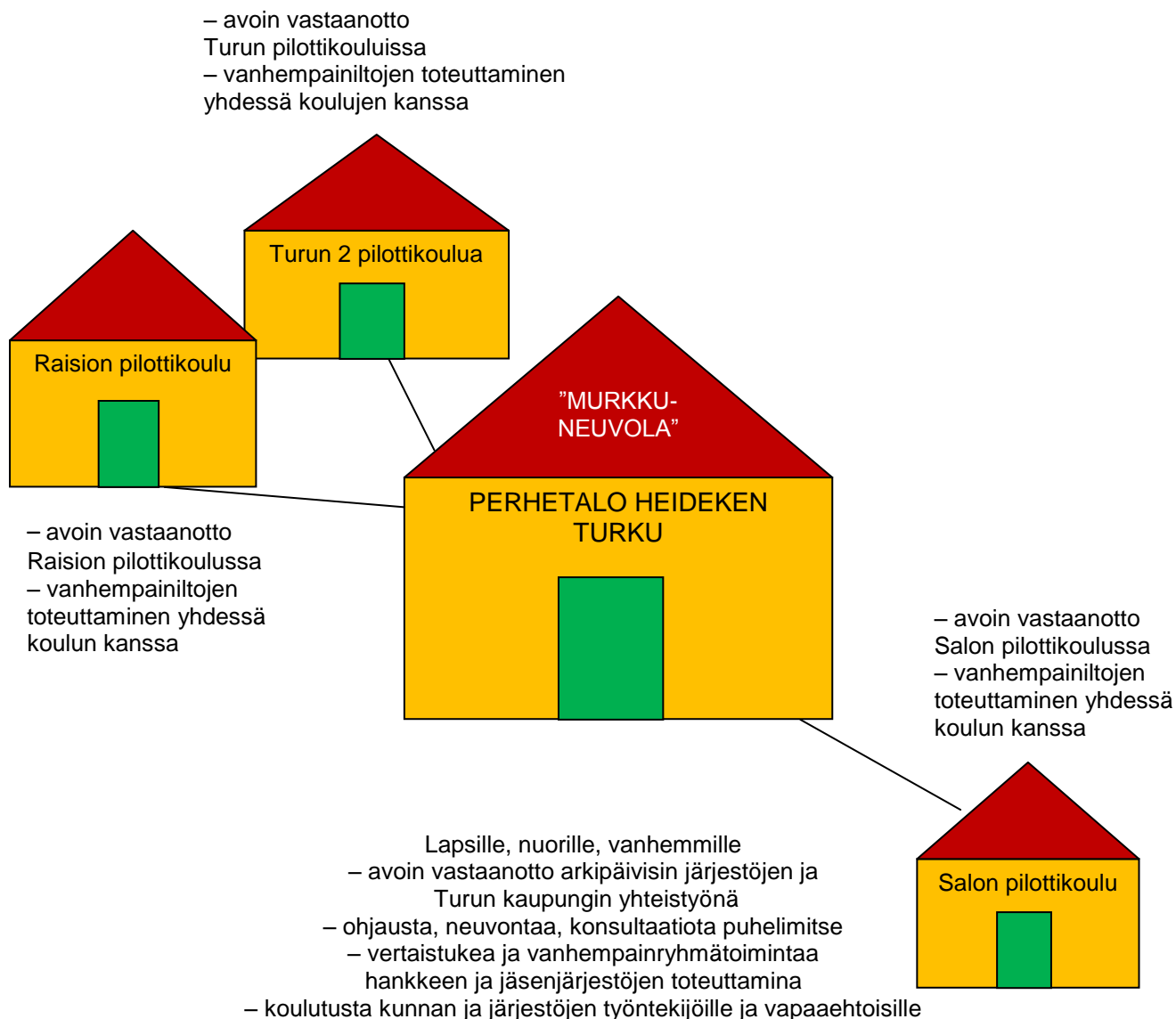
- Luodaan uudenlainen pysyvä, vaikuttava toimintamalli ”Murkkuneuvola”, joka perustuu asiakaslähtöiseen toimintatapaan, avoimeen varhaiseen tukeen, matalaan kynnykseen sekä järjestöjen ja yhteistyökuntien kumppanuuteen. Toiminnassa yhdistyy järjestöjen ja kuntien työntekijöiden monitoimisuus ja monialainen osaaminen, asiantuntemus, vapaaehtoistyö ja kansalaistoiminta. Toiminnalla pyritään saamaan aikaan pysyviä muutoksia lapsen, nuoren ja vanhemman elämäntilanteeseen. Samalla luodaan malli tiedon keräämiseen ja hyödyntämiseen sekä vaikuttavuuden todennettavuuteen myöhemminkin.

Osatavoitteet

- Kehitetään ja ylläpidetään ”Murkkuneuvola”-toimintaa. ”Murkkuneuvola” perustetaan Perhetalo Heidekenille Turkuun, josta se jalkautetaan Turun, Raision ja Salon pilottikouluihin
- Tarjotaan 12–18-vuotiaille lapsille ja nuorille tukea ja ohjausta arjen hallinnassa ja pärjäämisessä sekä koulunkäyntiin, opiskeluun ja työllistymiseen liittyvissä asioissa
- Tunnistetaan lasten ja nuorten erilaiset tuen tarpeet ja käsitellään tervettä kasvua ja kehitystä haittaavat tekijät varhain
- Tuetaan vanhempia arjen kasvatustehtävässä, vahvistetaan jo olemassa olevia voimavaroja ja tuetaan heitä muuttuvassa vanhemmuudessa
- Koordinoidaan jäsenjärjestöjen ja kuntien työntekijöiden toimintaa ”Murkkuneuvolasalissa”

- Koulutetaan kuntien ja järjestöjen työntekijöitä ja vapaaehtoisia "Murkkuneuvola" -toimintaan
- Tuotetaan lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvää arviointi- ja tutkimustietoa
- Kehitetään vaikuttavuuden ja arvioinnin mittareita asiakaslähtöisestä näkökulmasta, huomioidaan myös kustannusvaikuttavuus.

4. HANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Kuvio 1. "Murkkuneuvola" ja sen toimintamuodot

Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry koordinoi "Murkkuneuvolan" toimintaa ja siihen liittyvän avoimen ja ryhmätoiminnan toteuttamista. Perhetalo Heidekenille perustetaan avoin toimipiste "Murkkuneuvola", jota ylläpitävät projektityöntekijät, mukana olevien järjestöjen työntekijät ja Turun kouluterveydenhuollon työntekijä. Toimipisteessä on avoin vastaanotto

nuorille ja heidän vanhemmilleen suunnitelmallisesti tiettyinä arkipäivinä viikossa. Vertaisryhmiä ja ryhmämuotoista toimintaa toteutetaan muutamana arki-iltana viikossa. Lisäksi annetaan puhelimitse neuvontaa, konsultaatiota ja palveluohjausta. Toiminta jalkautuu valittuihin pilottikouluihin Turussa, Raisiossa ja Salossa, joissa vanhempien ja nuorten tapaamisia toteutetaan esimerkiksi 1-2 kertaa viikossa arkipäivisin ja vanhempainiltojen yhteydessä.

"Murkkuneuvolan" toiminnan painopiste on ehkäisevässä työssä, varhaisessa tuessa, ohjauksessa ja neuvonnassa. Toiminnan sisältö koostuu hankkeen aikana kehitettävistä uusista toimintamuodoista sekä järjestöissä jo olemassa olevista ehkäisevistä toiminnoista ja vapaaehtoistyöstä. Nuorille ja vanhemmille tarjotaan ammatillisesti ohjattua toimintaa ja ammatillisia palveluja kuten neuvontaa, keskusteluapua, vapaaehtoistoimintaa sekä vanhempainryhmä- ja vertaisryhmätoimintaa. "Murkkuneuvolan" palveluohjauksen avulla voidaan tarttua myös nuorten erityistuen tarpeeseen ja ohjata tarvittaviin kuntien ja järjestöjen erityispalveluihin.

"Murkkuneuvola" on tarkoitettu perheille, joissa on vähintään yksi murrosikäinen lapsi. "Murkkuneuvolassa" nuoret ja heidän vanhempansa voivat käsitellä ongelmiaan ja löytää yhteistyöverkoston tai vertaistuen avulla niihin ratkaisumahdollisuuksia. Käsiteltäviä asioita voivat olla murrosikään ja kasvatukseen liittyvät asiat kuten kotiintuloajat, television katseluun ja tietokoneeseen ja pelaamiseen käytetty aika, unen tarve tai seksuaalisuuteen liittyvät asiat. Pulmat voivat liittyä myös nuoruusiän oireiluun kuten kapinointiin ja ristiriitoihin vanhempien kanssa, identiteettikriisiin, päihteidenkäyttöön tai ongelmiin koulunkäynnissä tai vapaa-ajalla. Vanhemmalla ei tarvitse olla mitään tiettyä erityistä ongelmatilannetta, vaan hän voi tulla keskustelemaan murrosikään liittyvistä kysymyksistä "Murkkuneuvolan" ryhmiin. Halutessaan vanhemmat saavat myös yksilöllistä keskustelutukea. Pulmatilanteiden selvittely ja niihin reagoiminen voi parantua jo sillä, että vanhempi ja nuori tarkastelevat tilanteita toisesta näkökulmasta, mihin voi auttaa yksikin keskustelu ulkopuolisen aikuisen (esim. "Murkkuneuvolan" työntekijän) kanssa.

Vastaanoton ja avoimen toiminnan lisäksi järjestetään kasvatusiltoja ja asiantuntijaluentoja esim. aikuiseksi kasvamisesta, nuoruusiän tunnekuuhuista, nukkumisesta, avioerosta, päihteistä, kotiintuloajoista ja terveellisestä ravinnosta. Nuoret ohjautuvat "Murkkuneuvolaan" vanhempien, oppilas- ja opiskelijahuollon, kouluterveydenhuollon, nuorisotoimen, järjestöjen ja muiden tahojen ohjaamina. Nuoret ja vanhemmat voivat myös itse hakeutua asiakkaisiksi.

Hankkeessa luodaan järjestöjen ja mukana olevien kuntien yhteinen palveluverkosto, joka perustuu ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen tukemiseen. "Murkkuneuvolassa" nuori ja hänen vanhempansa saavat nopeasti apua, tulevat kuulluiksi ja kohdatuiksi. Nuoret ja vanhemmat voivat arvioida ja kartoittaa omaa elämäntilannettaan sekä etsiä soveltuvia ratkaisuja yhdessä järjestöjen ja muiden eri alojen ammattilaisten kanssa.

5. KOHDERYHMÄT JA HYÖDYNAAJAT

Hankkeen kohderyhmänä ja hyödynsääjina ovat:

- Varsinaissuomalaiset, erityisesti Turussa, Raisiossa ja Salossa asuvat 12–18 -vuotiaat lapset, nuoret ja heidän vanhempansa. Lapset, nuoret ja vanhemmat saavat tarvitsemansa tiedon, avun ja ohjauksen siinä vaiheessa kun he sitä tarvitsevat
- Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry:n jäsenjärjestöt, jotka osallistuvat hankkeen toteuttamiseen. Järjestöjen toimintamuodot ja palvelut tulevat laajemmin tunnetuiksi ja osaksi lasten, nuorten ja vanhempien palvelukokonaisuutta

- Nuorten ja vanhempien kanssa toimivat ammattihenkilöt järjestöissä ja kunnissa. Ammatillisilla on käytettävissään uusi, nopeasti ja helposti saatavilla oleva matalan kynnyksen paikka, johon voivat ohjata asiakkaitaan. Ammatillinen osaamisen lisääntyminen ehkäisevän työn ja varhaisen tuen alueella tehtäessä työtä lasten, nuorten ja vanhempien parissa
- Jäsenjärjestöissä toimivat vapaaehtoiset. Vapaaehtoiset saavat uusia osallistumisen, vertaistuen ja sosiaalisen tuen antamisen mahdollisuuksia

6. TAVOITELTAVAT VAIKUTUKSET

- nuorten ja vanhempien arki helpottuu, hyvinvointi ja elämänlaatu kohentuvat
- vanhemmuuden taidot lisääntyvät
- nuorten arjenhallinta ja elämässä pärjääminen parantuvat
- nuorten itsetuntemustaidot, vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot parantuvat
- nuorten valmiudet saattaa opiskelut loppuun ja hakeutua jatko-opintoihin ja työelämään parantuvat
- vanhemmille syntyy käsitys/kokemus riittävän hyvästä vanhemmuudesta ja kasvatuksesta
- nuoret ja vanhemmat saavat oikeaan aikaan tilanteeseensa sopivat ja tarpeittensa mukaiset palvelut

7. YHTEISTYÖKUMPPANIT

Oheiset yhteistyökumppanit ovat sitoutuneet osallistumaan ”Murkkuneuvolan” toiminnan kehittämiseen ja arviointiin tai ohjaus- ja neuvontapisteen ylläpitoon sekä nuorille ja vanhemmille suunnatun avoimen toiminnan ja ryhmätoiminnan järjestämiseen niiltä osin kuin se liittyy hankkeen yhteiseen kehittämistyöhön, viestintään ja muihin hankesuunnitelmassa mainittuihin kehittämistoimenpiteisiin, jotka soveltuvat järjestön toimintaan. Yhteistyökumppanit osoittavat edustajansa hankkeen ohjausryhmätoimintaan.

Hankesuunnitelman liitteenä on viiden yhteistyökumppanin yhteistyösopimukset. Puuttuvat yhteistyösopimukset lähetetään Raha-automaattiyhdistykseen kesäkuun 2010 loppuun mennessä. Puuttuvien sopimusten osalta ko. järjestöt, kunnat ja Turun Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskus ovat osoittaneet kiinnostuksensa ja alustavan sitoutumisensa hankekumppanuuteen.

Erytishuoltojärjestöjen liitto EHJÄ ry:n työ painottuu lastensuojelun jälkihuoltoon, nuorten maahanmuuttajien tuettuun asumiseen sekä tukihenkilökoulutukseen. Järjestön tavoitteena on luoda uusia toimivia malleja lastensuojeluun yhdessä kuntien ja jäsenjärjestöjensä kanssa. Järjestö toimii myös edunvalvojana omaan ja jäsenjärjestöjensä toimialaan liittyvissä kysymyksissä. EHJÄ ry:llä on maahanmuuttajanuorten tukiasumisyksikkö Varsinais-Suomessa. Järjestön kanssa tehtävä yhteistyö ”Murkkuneuvola”-hankkeessa kohdistuu erityisesti maahanmuuttajanuorten ja heidän perheidensä kanssa tehtävään työhön Raisiossa.

KOTA – Lasten ja nuorten hyvinvointi ry on yleishyödyllinen asiantuntija- ja kansalaisjärjestö, jonka tehtävänä on kehittää ja soveltaa seikkailukasvatuksen menetelmiä edistämään erityisen tuen tarpeessa olevien lasten, nuorten ja perheiden arjen hallintaa. Yhdistys toteuttaa seikkailukasvatukseen ja arjen hallinnan taitojen kehittämiseen pohjautuvia kehittämissankkeita sekä asiantuntija-, kurssi- ja koulutuspalveluita yhteistyössä kasvatus-, hoito- ja sosiaalialan toimijoiden kanssa. KOTA ry edistää lasten ja nuorten kanssa toimivien yhteisöjen välistä yhteistyötä järjestämällä koulutusta, seminaareja ja tuottamalla materiaaleja. KOTA ry tuo hankkeeseen omaa osaamistaan ja voi olla mukana kehittämässä ja toteuttamassa mm. nuorten ja vanhempien sekä perheiden ryhmätoimintaa, jossa sovelletaan toimintaa ja seikkailukasvatuksen menetelmiä. KOTA ry:llä on kokemusta nuorten arjen hallinnan taitojen

ja itsenäistymisen tukemisesta. KOTA ry:n työssään kehittämä ja soveltama Arjen hallinnan viitekehystä voi hyödyntää hankkeen kehittämistyössä ja toteutuksessa.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piiri on yksi MLL:n 13 piiristä. Sen alueella on 67 itsenäistä paikallisyhdistystä, joissa on jäseniä yhteensä 11 108. MLL:n Varsinais-Suomen piirin tehtävänä on koota lapsiperheet yhteen auttamaan toisiaan, tukea lapsiperheitä, lapsia ja nuoria erilaisten vapaaehtoisten työmuotojen avulla, tuottaa lapsiperheille palveluja, ajaa lapsiperheiden asioita kuntien päätöksenteossa, edistää lapsen kannalta hyvän ympäristön suunnittelua, tehdä nuorisotyötä ja antaa mahdollisuuksia tehdä vapaaehtoistyötä lasten ja nuorten parissa. MLL:n Varsinais-Suomen piiri osallistuu hankkeeseen yhteistyösopimuksen mukaan sekä perustoiminnan että kehittämistyön kautta.

Raide ry ylläpitää Turussa nuorten tuki- ja neuvontapistettä Tukiraidetta, jossa nuoret voivat asioida "matalan kynnyksen" periaatteella. Tukiraide auttaa 12–18 –vuotiaita nuoria ja heidän perheitään mielenterveyteen, elämänhallintaan ja päihteisiin liittyvissä asioissa. Lisäksi annetaan kriisiapua. Raide ry:n yhteistyösopimus toimitetaan kesäkuun aikana RAY:een.

SPR:n Turun Nuorten turvatalo toimii nuoriin erikoistuneena kriisityön keskuksena. Nuorten turvatalot antavat apua ja tukea vaikeassa elämäntilanteessa oleville alle 19-vuotiaille nuorille sekä heidän perheilleen. Turvatalot tarjoavat nuorelle kriisiyöpymispaikan, keskustelua vanhempien kanssa ja monipuolista tukea tulevaisuuden rakentamisessa. Turvatalo osallistuu ohjaus- ja neuvontapisteen vastaanottoon Turvatalolta käsin kiireisinä aikoina. Kehittämistoiminta ja ohjausryhmään osallistuminen on mahdollista oman järjestön perustoiminta huomioon ottaen.

Suomen Uusperheellisten Liitto ry on valtakunnallinen uusperheiden asiantuntija ja vertaistoiminnan järjestö. Liiton vertaistoiminta uusperheiden vanhemmille, uusperheneuvonta, uusperhekoulutus ja maksullinen perheterapia uusperheille ovat käytettävissä hankkeessa.

Turun ensi- ja turvakoti ry on lastensuojelutyötä tekevä järjestö, jonka tarkoituksena on turvata lapsen oikeus suotuisiin kasvuolosuhteisiin ja turvalliseen kehitykseen, tukea vanhemmuutta ja perhettä, sekä ehkäistä perheväkivaltaa. Ensi- ja turvakodin eri toiminnot painottuvat yksinhuoltajaperheiden ja kriisitilanteessa elävien perheiden sekä päihdeongelmisten perheiden tukemiseen. Järjestö osallistuu hankkeeseen koulutus-, konsultointi- ja neuvontatehtävissä.

Muiden Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry:n jäsenjärjestöjen osallistuminen hankkeeseen selviää hankkeen käynnistyttyä. Osa järjestöistä linkittyy hankkeeseen Mannerheimin Lastensuojeluliiton Varsinais-Suomen piirin koordinoiman uuden vapaaehtoistyön hankkeen kautta, mikäli hanke saa RAY-rahoituksen.

Turun yliopiston Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen kanssa tehdään yhteistyötä lapsiin ja nuoriin kohdistuvan hyvinvointitiedon tuottamisessa. Lapsi- ja nuorisotutkimuskeskus panostaa jo hankkeen suunnitteluvaiheessa tiedon keräämisen järjestämiseen hankkeen kaikissa vaiheissa. Tutkimuksellisuutta hyödynnetään jatkuvan vuoropuhelun avulla käytäntöjen kehittämisen arjessa. Näin voidaan selkeämmin arvioida hankkeen tuotoksia, tuloksia ja vaikutuksia. Hankkeessa kerätyt erilaiset aineistot arkistoidaan lapsi- ja nuorisotutkimuskeskukseen ja ovat sieltä saatavissa myöhempää käyttöä varten.

Turun kaupunki on ilmaissut kiinnostuksensa hankkeeseen yhteistyökumppanina. Yhteistyö kohdistuu Remontti II:n Nuorisopilotti – hankkeeseen ja siinä kehitteävään vanhempainillatointamalliin. Kiinnostuksen kohteena on myös selvittää mahdollisuutta kouluterveydenhoitajan jalkauttamiseen Perhetalo Heidekenillä sijaitsevan ”Murkkuneuvolan” avoimeen vastaanottoon. Turun kaupungin yhteistyösopimus toimitetaan kesäkuun aikana RAY:een.

Raision kaupunki on ilmaissut halukkuutensa osallistua hankkeeseen yhteistyökumppanina. Raision yhteistyösopimus toimitetaan kesäkuun aikana RAY:een. ”Murkkuneuvola”-hankkeen

tavoitteet liittyvät kaupungin omiin palvelujen kehittämisstrategioihin. Kaupungin strategian mukaan kriittisiä menestystekijöitä ovat tarvelähtöisten palvelumallien kehittäminen ja sellaisten palvelujen kehittäminen, jotka perustuvat ratkaisun hakemiseen asiakkaan tarpeisiin. Uudistamisen kohteena ovat lasten ja nuortenpalvelumallit päämääränä lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen. Yhtenä menestystekijänä Raisio mainitsee myös sitoutumisen hankkeisiin, joissa syvennetään verkostoyhteistyötä sosiaali- ja terveystalouden sekä sivistys- ja vapaa-aikapalveluissa.

Salon kaupungin kanssa tullaan käymään neuvotteluja hankkeeseen osallistumisesta kesäkuun aikana. Jos sopimus syntyy, yhteistyösopimus toimitetaan kesäkuun aikana RAY:een.

8. VIESTINTÄ

Hankkeelle laaditaan viestintäsuunnitelma, jossa määritellään hankkeen sisäisen ja ulkoisen viestinnän ja tiedottamisen periaatteet, tavoitteet ja toimenpiteet. Viestinnän kohderyhminä ovat nuoret, vanhemmat, jäsenjärjestöt, kunnat, alan ammattilaiset, keskeiset sidosryhmät ja tiedotusvälineet, oma organisaatio, hallitus ja ohjausryhmä. Viestintäkanavia ovat hankkeelle laadittavat omat nettisivut, tiedotteet, esitteet, sähköposti, tiedotustilaisuudet ja seminaarit. Hankkeessa on tarkoitus hyödyntää myös uutta, sosiaalista mediaa.

Hanke tiedottaa aktiivisesti ja avoimesti hankkeen etenemisestä, prosesseista, tuloksista ja vaikutuksista. Viestintäsuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Hankkeen tiedotteita, tilannekatsauksia ja –raportteja laaditaan säännöllisesti ja tarpeen mukaan keskeisille yhteistyökumppaneille. Hankkeessa järjestetään tiedotustilaisuuksia ja –verstaita, joissa annetaan hankkeeseen liittyvää ajankohtaista tietoa.

Hankkeen sisäistä viestintää hoidetaan viikoittaisten projektitiimipalaverien, yhteisten suunnittelupäivien, sähköpostin ja henkilökohtaisen yhteydenpidon avulla.

9. RISKIEN HALLINTA

Hankkeessa tehdään säännöllisesti riskianalyysit, joiden avulla tunnistetaan asiakkuuteen, yhteistyöhön, rakenteeseen ja talouteen liittyvät riskit. Riskien varhaisella tunnistamisella pystytään varautumaan riskien torjuntaan. Taulukossa 1 on kuvattu hankkeen valmisteluvaiheessa tunnistetut riskit ja kuvattu niihin varautuminen.

Taulukko 1. Riskit ja niihin varautuminen

RISKIT	RISKEIHIN VARAUTUMINEN
<p>Yhteistyön ja kumppanuuden riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kumppanit eivät sitoudu hankkeeseen • Yhteistyö ei toimi 	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyösopimukset on tehty hankehakemusvaiheessa keskeisten järjestö-, kunta- ja tutkimuslaitosten kanssa. • Tehdään tiivistä yhteistyötä järjestöjen ja kuntien ammattilaisten kanssa. • Varmistetaan osapuolten yhteisestä näkemyksestä hankkeen toteuttamisen aikana. Kumppaneiden edustajat mukana ohjausryhmässä. • Sovitaan pelisäännöistä, keskinäisistä työjaoista ja rooleista selkeästi, jotta jokainen osapuoli tietää vastuunsa ja velvollisuutensa ja hyödyt omalle toiminnalleen ja asiakkailleen. • Osapuolten omaa osaamista ja itsenäisyyttä kunnioitetaan tasavertaisen kumppanuuden periaatteella.
<p>Asiakkuuteen liittyvät riskit, toiminnalliset riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nuoret ja vanhemmat eivät tunne ”Murkkuneuvola” omakseen • Nuorten ja vanhempien ohjautuminen ei toimi, neuvola ei löydä asiakkaita • Tiedottaminen ei tavoita kohderyhmää 	<ul style="list-style-type: none"> • Nuoret ja vanhemmat alusta alkaen mukaan toiminnan suunnitteluun. • Nuorten vastuun ottaminen omasta elämästään. • Riittävän hyvän vanhemmuuden esiinnostaminen. • Huolehditaan toiminnan tehokkaasta tiedottamisesta kuntiin, järjestöihin, kouluterveydenhuoltoon, koulujen vanhempainiltoihin ja oppilashuoltoon, vapaa-ajan paikkoihin, joissa nuoret oleskelevat.
<p>Rakenteelliset riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hankkeen johtamiseen, organisointiin ja tiedonkulkuun liittyvät riskit • Toiminta ei jatku hankkeen jälkeen 	<ul style="list-style-type: none"> • Ohjausryhmässä keskeisten yhteistyökumppaneiden johdon edustajat, joilla on mandaatti tehdä tarvittavia päätöksiä. Ohjausryhmän jäsenillä johtamisen, substanssin ja tutkimuksen asiantuntemusta nuorten elämästä, ongelmista ja niihin vaikuttavista tekijöistä. • Hankkeessa kiinnitetään erityistä huomiota viestintään ja tiedottamiseen, niin että se on luotettavaa, läpinäkyvää, riittävää ja dialogista. • Toimintaa kehitetään osana mukana olevien kuntien perustyötä, jolla varmistetaan toiminnan jatkuminen myös hankkeen jälkeen.
<p>Taloudelliset riskit</p> <ul style="list-style-type: none"> • ”Murkkuneuvolan” kustannukset ja kannattavuusriskit 	<ul style="list-style-type: none"> • Eri tahojen resurssien yhdistämisellä saavutetaan välitöntä säästöä sosiaalityön kustannuksista. Säästöä syntyy myös palvelujen oikea-aikaisella kohdentamisella. • Hankkeen aikana haetaan ratkaisu siihen, miten toimintaa voidaan toteuttaa pysyvänä alueellisena toimintamuotona.

10. SEURANTA JA ARVIOINTI

Hanketta seurataan ja arvioidaan systemaattisesti koko hankkeen elinkaaren ajan ja sen etenemisestä raportoidaan säännöllisesti järjestön Raha-automaattiyhdistykselle, järjestön hallitukselle, hankkeen ohjausryhmälle ja keskeisille yhteistyötahoille. Hankkeesta tuotetaan tarpeen mukaan toimintakatsauksia ja selvityksiä, väliarviointiraportti ja loppuraportti, jotka perustuvat systemaattiseen dokumentaatioon ja joissa kuvataan saavutetut tulokset ja johtopäätökset. Hankkeesta tuotetaan myös sen ydinprosesseihin ja asiakastyöhön liittyviä tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Hankkeen taloutta seurataan kuukausittaisten kuluraporttien ja neljännesvuosittaisten tuloslaskelmien avulla.

Hankkeelle laaditaan arviointisuunnitelma, joka kattaa sekä ulkoisen arvioinnin että itsearviointia. Hankkeessa toteutetaan kehittämisprosessien, tulosten ja vaikutusten arviointia. Arviointi on konsultatiivista, mikä tukee tavoitteiden suuntaamista ja toteuttamista ja mahdollistaa tulosten ja vaikutusten tunnistamisen. Arvioinnin avulla nostetaan esille teki-joitä, jotka ovat edistäneet tai vaikeuttaneet ”Murkkuneuvolan” toiminnan toteuttamista. Samoin arvioinnilla selvitetään, miten hyvin neuvola on saavuttanut kohderyhmänsä, keitä se on palvellut erityisen hyvin tai millaisia uusia toimivia yhteistyökäytäntöjä on saatu aikaan. Seurannan ja arvioinnin avulla tuotetaan tietoa toiminnan todennäköisistä vaikutuksista päätöksenteon, juurruttamisen ja levittämisen tueksi.

Asiakkaisiin kohdistuva vaikutusten arviointi vastaa mm. seuraaviin kysymyksiin:

- Miten ”Murkkuneuvolan” toiminta tukee nuoria elämänhallinnassa ja sosiaalisissa suhteissa, koulunkäynnissä, työllistymisvalmiuksissa? Kriteereinä ovat esimerkiksi nuorten pääsy koulutukseen, koulutuksen loppuunsaaminen ja työllistyminen.
- Millaisia ovat toiminnan hyvinvointivaikutukset nuoren lähiyhteisöön?
- Millaisia muutoksia toiminnalla saadaan aikaan vanhempien vanhemmuuden taidoissa sekä nuorten ja vanhempien välisissä kommunikaatioissa ja vuorovaikutussuhteissa?
- Miten toimivia kehitetyt toimintamenetelmät ja -käytännöt ovat?
- Millaisia muutoksia saadaan aikaan kumppaneiden ja sidosryhmien toiminnassa ja yhteistoiminnallisissa verkostoissa?

Hankkeen itsearviointia toteutetaan muun muassa SWOT-analyysin ja CAF-itsearviointimenetelmän avulla, joiden käyttö parantaa projektihallintaa, prosessien analysointia ja tuo hankkeen sisäiseen kehittämiseen selkeyttä, systemaattisuutta sekä pitkäjänteistä kehittämistotetta. Hankkeen suunnittelun apuna voidaan käyttää myös esim. Logical Framework-työkalua. Itsearviointia ohjausryhmälle ja projektihenkilöstölle syntyy hankkeen tavoitteista, keinoista ja seurantamenetelmistä yhteinen näkemys, joka edesauttaa osapuolten sitoutumista hankkeeseen.

11. TULOKSET JA TUOTOKSET

Hankkeen tuloksena syntyy avoin varhaisen tuen ja matalan kynnyksen toimintamalli ”Murkkuneuvola”, joka tarjoaa 12–18-vuotiaille lapsille ja nuorille tukea ja ohjausta arjen hallintaan sekä tukea koulutus- ja työllistymisvalmiuksien parantamiseen. Lasten ja nuorten vanhemmille ”Murkkuneuvola” tarjoaa tukea vanhemmuuteen ja vahvistaa olemassa olevia voimavaroja. ”Murkkuneuvolan” asiakkaina ovat lapset, nuoret ja vanhemmat, sekä yhdessä että erikseen.

"Murkkuneuvolan" toiminta koostuu lasten, nuorten ja vanhempien asiakkaaksi tulosta ja ohjautumisesta, tarpeiden ja tavoitteiden arvioinnista, voimavarojen ja vahvuuksien kartoittamisesta, neuvonnasta ja palveluohjauksesta, vertaistuesta ja vanhempainryhmätoiminnasta. "Murkkuneuvolan" avoin vastaanottotoiminta sekä siihen kiinteästi linkittyvä vertaistuki- ja vanhempainryhmätoiminta perustuu jäsenjärjestöjen ja hankekuntien yhteistyökumppanuuteen ja palveluohjaukseen. "Murkkuneuvola" sijaitsee Turussa Perhetalo Heidekenillä, josta se jalkautuu Turun, Raision ja Salon yhteistyökouluihin.

Hankkeessa tuotetaan lisäksi esitteitä, raportteja, tutkimusjulkaisuja, tiedotteita ja koulutusmateriaalia.

12. TULOSTEN HYÖDYNTÄMINEN

"Murkkuneuvolan" avoin vastaanottotoiminta sekä vertaistuki- ja vanhempainryhmätoiminnot kehitetään kiinteäksi osaksi mukana olevien järjestöjen omaa perustoimintaa, joka mahdollistaa sen, että toimintamalli jää Perhetalo Heidekenille pysyväksi toimintakäytännöksi hankkeen päätyttyä. Myös kokonaan uusina innovaatioina syntyvät työmenetelmät ja yhteistoimintakäytännöt juurrutetaan jo hankkeen aikana osaksi mukana olevien järjestöjen perustoimintaa.

Hankkeen seuranta ja arviointi tuottaa tietoa jäsenjärjestöille, kuntakumppaneille, päätöksentekijöille, palvelujen tuottajille, kansalaisille ja ympäröivälle yhteiskunnalle tietoa siitä, miten "Murkkuneuvola"-hankkeen kehittämistehtävässä on onnistuttu ja edistytty. Hankkeen arvioinnissa ja tulosten viestinnässä pyritään tunnistamaan ja huomioimaan nämä erilaiset tiedonkäyttäjät ja heidän tarpeensa tulosten hyödyntämiseen ja soveltamiseen.

Toimintamallin käyttöönottoa ja sovellettavuutta edistetään ja levitetään sekä paikallisesti että valtakunnallisesti.

13. HANKKEEN JOHTAMINEN JA HENKILÖSTÖ

13.1. Hankkeen johtaminen

"Murkkuneuvola" – hankkeen hallinnosta ja päätöksenteosta vastaa Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry:n hallitus. Hallitukseen kuuluu kuusi (6/27) jäsenjärjestön edustajaa ja puheenjohtaja. Hallitus tulee nimeämään hankkeelle ohjausryhmän, joka kutsutaan hankkeeseen osallistuvien jäsenjärjestöjen, kuntakumppaneiden ja Turun Lapsi - ja nuorisotutkimuskeskuksen edustajat. Hankkeen operatiivisesta johtamisesta vastaa projektipäällikkö. Perustettavan ohjausryhmän tehtävänä on seurata, tukea ja arvioida hankkeen tavoitteiden toteuttamista, tukea projektipäällikköä hankkeen johtamisessa ja sisällön kehittämisessä. Ohjausryhmä hoitaa koordinaatiota ja tiedonkulkua oman taustaorganisaationsa ja hankkeen välillä.

13.2. Hankkeen henkilöstö

Hankkeeseen palkataan projektipäällikkö, kolme projektityöntekijää, osa-aikainen projektitutkija (50 %) ja osa-aikainen projektisihteeri (50 %).

Projektipäällikön tehtävänä on johtaa hanketta kokonaisvaltaisesti sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Projektipäällikkö vastaa hankkeen toimintasuunnitelmien ja vuosikertomus-

ten laatimisesta, hankkeen kehittämistuloksista, etenemisestä, seurannasta, raportoinnista, viestinnästä, arvioinnista sekä hankkeen henkilöstö- ja taloushallinnosta.

Hankkeen projektityöntekijöiden tehtävinä on ”Murkkuneuvolan” toiminnan suunnittelu, kehittäminen ja koordinointi sekä vastaanotto toiminnan että vanhempainryhmä- ja vertaisryhmätoiminnan toteuttaminen yhdessä jäsenjärjestöjen ja kuntakumppaneiden kanssa.

Projektityöntekijät muodostavat projektipäällikön kanssa laajaan asiantuntemukseen perustuvan moniammatillisen tiimin. Hankkeessa tuetaan nuoria kokonaisvaltaisesti niin arjen hallinnassa kuin koulutus- ja työllistymisvalmiuksissa sekä vanhempia muuttuvassa vanhemmuudessa. Tämä edellyttää hankkeeseen palkattavalta henkilökunnalta vahvaa ja monipuolista psykoedukatiivista ja sosiaalialan osaamista. Yhdellä työntekijällä tulee olla sosiaalialan koulutus, yhdellä käyttäytymistieteiden tai kasvatustieteisiin liittyvä koulutus ja yhdellä tiimin työntekijällä psykologin, perheterapeutin tai vastaavan koulutus.

Osa-aikaisen projektitutkijan tehtävänä on kerätä ja tuottaa ”Murkkuneuvola”-toimintaan liittyvää seuranta- ja tutkimustietoa lasten ja nuorten arjen hyvinvointikokemuksista, hyvinvoinnin kehityksestä ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä sekä riittävän hyvästä vanhemmuudesta. Projektitutkija tuottaa seuranta- ja tutkimusraportteja hankkeen kehittämistyön tueksi sekä järjestöjen ja kuntien päätöksenteon tueksi.

Osa-aikainen projektisihteeri hoitaa hankkeen toimistotehtäviä, taloushallintoa ja maksuliikennettä, asiakirjojen järjestämistä, arkistointia, koulutustilaisuuksien järjestämistä sekä ylläpitää ja päivittää hankkeen nettisivuja.

Hankkeen henkilöstön toimitilat ovat Perhetalo Heidekenillä. Yksi projektityöntekijöistä tulee sijoittumaan osan viikosta myös Saloon.

14. HANKKEEN TALOUS

”Murkkuneuvola -hankkeen kokonaisbudjetti on viidelle vuodelle yhteensä 1 255 000 euroa (Taulukko 1). Budjetti perustuu Raha-automaattiyhdistykseltä saatavaan 100 %:een rahoitukseen. Hankkeen palkanlaskenta, kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut ostetaan Tilitoimisto Kimmo Heikkinen Ky:ltä. Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry:n hallitus seuraa hankkeen taloutta kuukausittaisten kuluraporttien ja neljännesvuosittaisten tuloslaskelmien avulla.

Yhteistyökumppanit ja muut tahot vastaavat omien työntekijöidensä matka- ja työaikaluisista, kun ne liittyvät hankkeen kokouksiin, palaverihin ja työversteisiin.

Taulukko 2. Hankkeen talousarvio vuosille 2011–2015.

RAY-TUOTOT	2011	2012	2013	2014	2015	YHTEENSÄ
Henkilöstömenot	118 000	210 000	210 000	211 000	211 000	960 000
Tilakustannukset	6 000	8 000	8 000	9 000	9 000	40 000
Toimintamenot	17 000	30 000	31 000	31 000	31 000	140 000
Arviointi ja tutkimus	7 000	7 000	7 000	7 000	7 000	35 000
Hankinnat	25 000	2 000	1 000	1 000	1 000	30 000
Toimistokulut	7 000	9 000	9 000	10 000	10 000	45 000
Muut kustannukset	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	5 000
Yhteensä	181 000	267 000	267 000	270 000	270 000	1 255 000

15. HANKKEEN AIKATAULU JA VAIHEISTUS

”Murkkuneuvola” – hanke on 5-vuotinen hanke, joka toteutetaan vuosina 2011–2015. Hanke käynnistyy rahoituspäätöksen varmistuttua maaliskuun alusta 2011 projektipäällikön palkkaamisella. Projektipäällikkö rekrytoi hankkeen muun henkilökunnan kevään 2011 aikana ja huolehtii hankkeen organisoimisesta, toiminnan verkostoitumisesta ja käynnistämisestä. Ensimmäisenä toimintavuonna luodaan ”Murkkuneuvolan” toimintakäytännöt lasten, nuorten ja vanhempien tukemiseen ja ohjaamiseen sekä työntekijöiden kouluttautumiseen. Seuraavina vuosina keskitytään neuvolatoiminnan ylläpitoon ja edelleen kehittämiseen kerätyn arviointi- ja tutkimustiedon pohjalta. Viimeisenä toimintavuonna 2015 vakiinnutetaan toimiva yhteistyökäytäntö ja varmistetaan ”Murkkuneuvola” – hankkeen jatkuvuus. Hankkeen aikataulu ja vaiheistus on kuvattu taulukossa 3.

Taulukko 3. Hankkeen aikataulu ja vaiheistus vuosina 2011–2015

VUOSI	TOIMENPITEET JA TOTEUTUS
Vuosi 2011	Hankkeen organisoituminen, henkilöstön rekrytointi Painopisteiden ja hankesuunnitelman tarkistaminen Kumppaneiden ja yhteistyösopimusten tarkentaminen Arviointi-, tutkimus- ja viestintäsuunnitelman laatiminen ”Murkkuneuvolan” suunnittelu ja perustaminen Perhetalo Heidekenille. Jalkautuminen Turun, Raision ja Salon pilottikouluihin Esitemateriaalin tuottaminen tiedottamiseen ja markkinointiin Seurantaraportit hallitukselle, ohjausryhmälle ja RAY:lle
Vuosi 2012	”Murkkuneuvolan” edelleen kehittäminen ja toteuttaminen Perhetalo Heidekenillä, Turun, Raision ja Salon pilottikouluissa Koulutussuunnitelman laatiminen ”Murkkuneuvolan työntekijöiden ja vapaaehtoisten kouluttamiseen. Koulutusten käynnistäminen ja työnohjaus Vanhempainryhmien ja vertaistukitoiminnan koordinointi ja kehittäminen yhteistyössä järjestöjen ja kuntien toimijoiden kanssa. Arvioinnin, tutkimuksen, viestinnän toteuttaminen laadittujen suunnitelmien mukaisesti Seurantaraportit hallitukselle, ohjausryhmälle ja RAY:lle
Vuosi 2013	”Murkkuneuvolan” edelleen kehittäminen ja toteuttaminen Perhetalo Heidekenillä, Turun, Raision ja Salon pilottikouluissa Työntekijöiden ja vapaaehtoisten kouluttaminen ja työnohjaus Vanhempainryhmien ja vertaistukitoiminnan koordinointi ja kehittäminen yhteistyössä järjestöjen ja kuntien toimijoiden kanssa. Arvioinnin, tutkimuksen ja viestinnän toteuttaminen laadittujen suunnitelmien mukaisesti Väliseminaari ja väliarviointiraportti Seurantaraportit hallitukselle, ohjausryhmälle ja RAY:lle
Vuosi 2014	”Murkkuneuvolan” edelleen kehittäminen ja toteuttaminen Perhetalo Heidekenillä, Turun, Raision ja Salon pilottikouluissa Työntekijöiden ja vapaaehtoisten kouluttaminen ja työnohjaus Vanhempainryhmien ja vertaistukitoiminnan koordinointi ja kehittäminen yhteistyössä järjestöjen ja kuntien toimijoiden kanssa. Arvioinnin, tutkimuksen ja viestinnän toteuttaminen laadittujen suunnitelmien mukaisesti Seurantaraportit hallitukselle, ohjausryhmälle ja RAY:lle
Vuosi 2015	”Murkkuneuvola”-toimintamallin vakiinnuttaminen ja jatkuvuuden varmistaminen järjestöjen ja kuntien yhteistyökäytäntönä Perhetalo Heidekenillä, Turun, Raision ja Salon pilottikouluissa Hankkeen loppuraportti ja ulkoisen arvioinnin valmistuminen Hankkeen tuloksista tiedottaminen Toimintamallin levittäminen valtakunnallisesti Seurantaraportit hallitukselle, ohjausryhmälle ja RAY:lle

LÄHTEET

Aromaa M., Kankaanpää P., Österman N., Lehtinen M. Kouluikäisten ja nuorten palvelujen kehittäminen. Lasten, nuorten ja perheiden talo- hanke. Palvelujenkehittämisfoorumi. 2009.

Honkinen, P.-L. 2010. Nuorten selviytymisen perustekijät. Olemisen monet tarinat - näkökulmia psyykkiseen terveyteen – seminaari. 4.2.2010.

Karlsson, L. 2010. Mielen terveyden häiriöt nuoruusiässä. Olemisen monet tarinat - näkökulmia psyykkiseen terveyteen – seminaari. 4.2.2010.

Lapsi- ja nuorisopolitiikan koordinaation vahvistaminen. Lastensuojelulain ja nuorisolain lasten ja nuorten kasvua ja hyvinvointia edistävien yleisten säännösten kehittäminen ja yhteensovittaminen. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010:15

Luopa, P., Harju, H., Puusniekka, R., Kinnunen, T., Jokela, J. & Pietikäinen, M. Kouluterveys 2009. Varsinais-Suomen raportti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Länsi-Suomen Remontti

Nuoret Luupin alla: koulukysely 6.- ja 9.-luokkalaisille. Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskus, Turun yliopisto 2009

Nuorten konsensuskokous 2010: Nuorten hyvin- ja pahoinvointi. www.duodecim.fi

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelma. 19.4.2007

RAY:n vuoden 2011 avustusvalmistelun taustamuistio

Remontti II. Lasten, nuorten ja lapsiperheiden palvelujen uudistaminen Länsi-Suomen Kaste-alueella 2010–2012. Liite 2 valtionavustushakemukseen. Länsi-Suomen Kaste-aluejohtoryhmä

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma (Kaste)

Suunnitelma vuosille 2010–2012. Varsinais-Suomen Lastensuojelujärjestöt ry. 2010